

6. Valsts finansiālo saistību kopsavilkums

Valsts parādu veido valsts struktūru saskaņā ar institucionālo sektoru klasifikāciju (izņemot valsts sektorā ietvertos kontrolētos un finansētos komersantus, ostu un brīvostu pārvaldes, speciālās ekonomiskās zonas) saņemtais un neatmaksātais bruto parāds šādās finanšu instrumentu kategorijās: parāda vērtspapīri un aizņēmumi (izņemot atvasinātos finanšu instrumentus), noguldījumi, tai skaitā krājobligācijas, garantiju depozīti, kā arī klientu (izņemot valsts struktūru, bet ieskaitot valsts struktūru kontrolēto un finansēto komersantu, ostu un brīvostu pārvalžu un speciālo ekonomisko zonu) Valsts kasē izvietotie depozīti un kontu atlikumi.

Likums „Par budžetu un finanšu vadību” pilnvaro finanšu ministru valsts vārdā ņemt aizņēmumus gadskārtējā valsts budžeta likumā atļautajos apmēros tikai valsts budžeta finansiālā deficīta finansēšanai, valsts parāda pārfinansēšanai un mērķiem, kas noteikti gadskārtējā valsts budžeta likumā. Procentu izdevumi par veiktajiem aizņēmumiem un citi ar valsts parāda apkalpošanu un vadību saistītie maksājumi tiek paredzēti valsts budžeta apakšprogrammā 31.02.00 “Valsts parāda vadība”, kuru administrē Valsts kase.

Valsts parāda vadības pamatprincipus un uzdevumus vidējam termiņam nosaka Valsts parāda vadības stratēģija, kuru apstiprina finanšu ministrs. Saskaņā ar Valsts parāda vadības stratēģiju valsts parāda vadības mērķis ir nodrošināt nepieciešamos finanšu resursus valsts parāda pārfinansēšanai, valsts budžeta izpildei un valsts aizdevumu izsniegšanai ar iespējami zemākām izmaksām, ierobežojot finanšu riskus un ņemot vērā Latvijas valsts makroekonomikas attīstību un finanšu tirgus integrāciju kopējā eirozonas finanšu tirgū. Lai nodrošinātu valsts parāda vadības procesa atbilstību starptautiski atzītai praksei un valsts parāda vadības mērķa sasniegšanu, valsts parāda vadību iedala divos savstarpēji saistītos procesos: valsts parāda portfeļa vadība un valsts aizņēmumu vadība.

Valsts parāda portfeļa vadība ir orientēta uz valsts parāda apkalpošanas izmaksu optimizēšanu ilgtermiņā, ierobežojot valsts parāda portfeļa finanšu riskus. Valsts parāda portfelis tiek vadīts saskaņā ar šādiem pamatprincipiem:

- noteikta optimāla valsts parāda portfeļa struktūra, ņemot vērā iespējamus finanšu riskus (parāda pārfinansēšanas risks, likviditātes risks, valūtu risks, procentu likmju risks) un finanšu tirgus situāciju, kā arī uzraudzīti un vadīti partnerpušu apjoma un termiņa limiti saskaņā ar finanšu ministra apstiprināto Naudas līdzekļu vadības stratēģiju, ņemot vērā partnerpuses risku;
- finanšu riski tiek ierobežoti šādā prioritārā secībā – parāda pārfinansēšanas risks, likviditātes risks, valūtu risks, procentu likmju risks, partnerpuses risks;
- valsts parāda portfelis tiek vadīts tā, lai, ņemot vērā finanšu tirgus prognozes, nepārsniegtu valsts budžeta likumā noteikto izdevumu apmēru valsts parāda apkalpošanai kārtējam gadam un vidējam termiņam;
- nodrošināts līdzsvars starp finanšu resursu izmaksām un finanšu risku ierobežošanu ilgtermiņā, par nozīmīgāko uzskatot finanšu risku ierobežošanu un novēršanu, nepieļaujot finanšu resursu izmaksu nekontrolētu palielināšanos.

Valsts parāda vadības stratēģija nosaka valsts parāda portfeļa struktūras parametrus (t.sk. dzēšanas profils, tīrā parāda valūtu kompozīcija, procentu likmju struktūra, procentu likmju vidējais svērtais fiksētais periods), kuri tiek regulāri uzraudzīti un vadīti atbilstoši valsts parāda portfeļa vadības mērķim un pamatprincipiem, ar finanšu risku vadības instrumentu palīdzību nodrošinot nepieciešamās valsts parāda portfeļa struktūras korekcijas,

lai ierobežotu valūtu risku, procentu likmju risku, valsts parāda pārfinansēšanas risku un ilgtermiņā optimizētu valsts parāda apkalpošanas izmaksas. Valsts parāda portfeļa vadībā minēto risku ierobežošanai tiek izmantoti Valsts parāda vadības stratēģijā noteiktie atvasinātie finanšu instrumenti, t.sk. procentu likmju mijmaiņas darījumi (*interest rate swap*), valūtu mijmaiņas darījumi (*currency swap*), valūtu pirkšanas/pārdošanas nākotnes darījumi (*foreign exchange forward*) un citi. Atvasināto finanšu instrumentu efektivitāte tiek novērtēta saskaņā ar starptautiski pieņemtajām metodēm, salīdzinot to ar konkrēto parāda portfeļa daļu, kurai atvasinātie finanšu instrumenti ir izmantoti. Valsts parāda dzēšanas profilu atļauts vadīt, izmantojot parāda atpiršanas vai apmaiņas darījumus.

Valsts aizņēmumu vadība ir orientēta uz pastāvīgu resursu piesaistes iespēju ar optimāliem aizņemšanās darījumu nosacījumiem nodrošināšanu finanšu tirgos. Valsts aizņēmumu vadība ir balstīta uz šādiem pamatprincipiem:

- aizņemšanās instrumentu un to nosacījumu izvēle ir orientēta uz līdzsvaru starp (prioritārā secībā) valsts parāda pārfinansēšanu, resursu nodrošināšanu valsts budžeta izpildei, Fiskālās disciplīnas likumā noteiktā parāda nosacījuma ievērošanas veicināšanu un valsts parāda portfeļa struktūras parametru ievērošanu;
- darbībās iekšējā un starptautiskajā finanšu tirgū tiek nodrošināta profesionalitāte, atklātība, mērķtiecīgums un savlaicīgums, kā arī līgumsaistības tiek izpildītas noteiktā laikā un apjomā;
- izvēloties veicamos aizņēmumus, primāri jāvērtē ilgtermiņa aizņemšanās iespēju uzlabošanās finanšu tirgos, nevis katra konkrētā aizņēmuma darījuma nosacījumu īstermiņa salīdzinošais izdevīgums;
- aizņemšanās instrumentu un to nosacījumu izvēlē primāri tiek izvērtētas aizņēmumu veikšanas iespējas publiskajos finanšu tirgos, divpusējos aizņēmumus un aizņēmumus no starptautiskajām finanšu institūcijām uzskatot par papildu aizņemšanās iespējām;
- veicot aizņēmumu darījumus, nodrošināt iespējami izdevīgākus aizņēmumu darījumu nosacījumus, vienlaicīgi ņemot vērā valsts parāda portfeļa vadības pamatprincipus, kā arī investoru bāzes diversifikācijas principu;
- aizņemto resursu un likviditātes vadība tiek veikta finansiāli efektīvi saskaņā ar finanšu ministra apstiprināto Naudas līdzekļu vadības stratēģiju;
- lai sasniegtu iespējami izdevīgākos darījumu nosacījumus, ir pieļaujama valsts parāda portfeļa vadībai noteikto atvasināto finanšu instrumentu izmantošana vienlaicīgi ar sākotnējiem aizņēmumu darījumiem.

Saskaņā ar Valsts parāda vadības stratēģijā noteikto valsts aizņēmumu vadības mērķi un pamatprincipiem valsts aizņēmumu vadībā izvirzīti šādi pamatuzdevumi:

- paplašināt investoru bāzi, organizējot jaunus aizņēmumus starptautiskajos finanšu tirgos, lai veicinātu valsts vērtspapīru investoru diversifikāciju un finanšu risku ierobežošanu ilgtermiņā;
- veicināt iekšējā finanšu tirgus attīstību, uzturot pastāvīgu ieguldījumu iespēju piedāvājumu iekšējā finanšu tirgū, ar primāro dīleru atbalstu pilnveidojot piedāvāto finanšu instrumentu spektru atbilstoši investoru pieprasījumam, lai izmantotu aizņemšanās iekšējā finanšu tirgū potenciālu un sekmētu iekšējā finanšu tirgus funkcionēšanu;

- uzturēt un attīstīt sadarbību ar finanšu tirgus dalībniekiem, sadarbības partneriem, valsts vērtspapīru investoriem un kredītreitinga aģentūrām aizņēmumu vadības un Latvijas valsts aizņēmējas tēla pilnveidošanai.

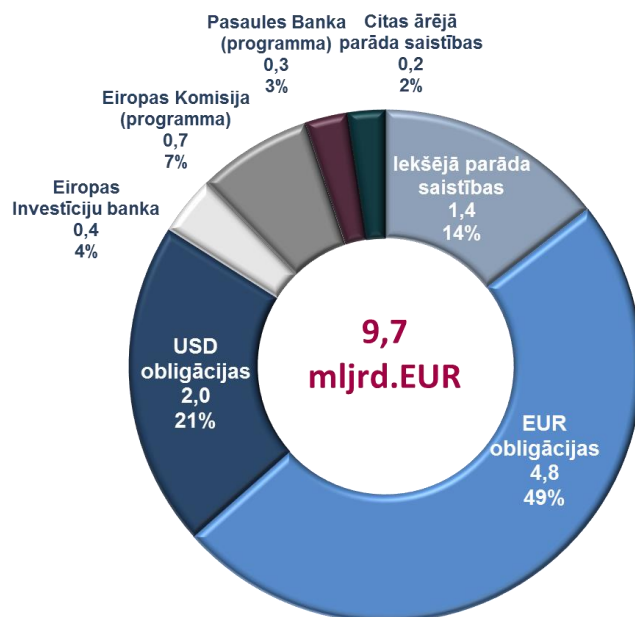
Aizņemšanās apjomu un valsts parāda līmeni vidējā termiņā ietekmē kopējā finansēšanas nepieciešamība, kuru galvenokārt veido valsts budžeta izpildes nodrošināšanai un valsts parāda atmaksai attiecīgajā periodā nepieciešamais resursu apjoms. Valsts parāda un budžeta saistību izpildē tiek izmantota stratēģiska pieeja valsts aizņemšanās un parāda vadības procesa nodrošināšanā, saglabājot pēc iespējas lielāku elastību finanšu tirgos veicamo aizņēmumu nosacījumu (aizņemšanās laiks, valūta, apjoms, termiņš) izvēlē. Tas ļauj ierobežot finanšu riskus vidējā termiņā, kā arī nodrošināt kopējās finansēšanas nepieciešamības segšanai nepieciešamos resursus ar pēc iespējas labvēlīgākiem un izdevīgākiem nosacījumiem.

Nepieciešamība saglabāt elastīgu pieeju aizņemšanās stratēģijas īstenošanā tiek ņemta vērā, plānojot izdevumus apakšprogrammā 31.02.00 "Valsts parāda vadība" vidējam termiņam. Plānojot un veicot aizņemšanās pasākumus, tiek ievēroti gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktie ierobežojumi valsts parāda maksimālajam apmēram uz attiecīgā gada beigām. Maksimālais valsts parāda apjoms 2017.gada beigās noteikts, ņemot vērā Valsts kases administrētajiem ārējiem aizņēmumiem un parāda vērtspapīriem piesaistīto valūtas riska ierobežošanai izmantoto atvasināto finanšu instrumentu valūtas rezultātu, kas atbilstoši valsts parāda portfeļa vadības mērķiem neitralizē valūtas kursu izmaiņu ietekmi uz ārvalstu valūtā uzņemtā parāda apjomu *euro* ekvivalentā.

6.1. Valsts parāda saistības 2016.gadā

Saskaņā ar Valsts kases operatīvajiem datiem 2016.gada beigās valsts parāds nominālvērtībā veidoja 9,7 mljrd. *euro*, kopš 2015.gada beigām palielinoties par 1,3 mljrd. *euro*, jo, 2016.gadā starptautiskajos finanšu tirgos emitējot eiroobligācijas 1,3 mljrd. *euro* apmērā, tika piesaistīts finansējums gan kārtējā gada finansēšanas nepieciešamības segšanai, gan 2017.gada sākumā plānotajai valsts parāda atmaksai 1 mljrd. ASV dolāru apmērā. 2016.gada maijā veiktā eiroobligāciju emisija 650 milj. *euro* apmērā bija ar vēsturiski viszemāko aizņemšanās likmi ilgtermiņa finansējumam – fiksēto procentu (kupona) likmi 1,375% gadā (ienesīgums 1,514 %) un ar līdz šim Latvijas vēsturē visgarāko dzēšanas termiņu valsts parāda obligācijām – 20 gadi. Savukārt oktobrī tika emitētas 10 gadu eiroobligācijas 650 milj. *euro* apmērā ar viszemāko valsts ārējā aizņēmuma obligāciju fiksēto kupona likmi Latvijas vēsturē 0,375% gadā. Abās 2016.gadā veiktajās eiroobligāciju emisijās tika sasniegts zemākais ienesīgums un tam pakārtotie kuponu maksājumi starp Centrālās un Austrumeiropas, kā arī vairumā Rietumeiropas valstīm attiecīgajam vērtspapīru termiņam 2016.gadā.

Pašreizējā valsts parāda struktūrā lielāko īpatsvaru veido ārējais parāds, sasniedzot 86% no kopējā valsts parāda. Lielāko ārējā parāda daļu (69% no valsts parāda kopējā apjoma) veido starptautiskajos finanšu tirgos emitētās obligācijas.

6.1.att. Valsts parāda struktūra nominālvērtībā (operatīvā informācija uz 2016.gada 31.decembri), mljrd. euro

2016.gadā kopējās finansēšanas nepieciešamības segšanai tika izmantoti Valsts kases kontos pieejamie resursi, iekšējā finanšu tirgū veiktie aizņēmumi 368,2 milj. euro apmērā un 2016.gadā eiroobligāciju emisijas rezultātā piesaistītie resursi 1,3 mljrd. euro apmērā (nominālvērtībā), kas paredzēti gan kārtējā gada finansēšanas nepieciešamības segšanai, gan 2017.gada sākumā plānotajai valsts parāda atmaksai.

2016.gada sākumā, izmantojot iespēju pašreizējā finanšu tirgus situācijā piesaistīt īstermiņa resursus ar negatīvām procentu likmēm, lai iespējami efektīvi nodrošinātu valsts budžeta izpildes cikla finansēšanu, Valsts kase ir ieviesusi jaunu īstermiņa aizņemšanās instrumentu – parādzīmes ar dzēšanas termiņu 21 diena, kuras, pateicoties negatīvām likmēm, ar prēmiju nepieciešamības gadījumā tiek emitētas katra mēneša sākumā, kā arī likviditātes vadības ietvaros aktīvi izmanto īstermiņa aizņemšanās iespējas no vietējām un ārvalstu kredītiestādēm.

6.1.tabula

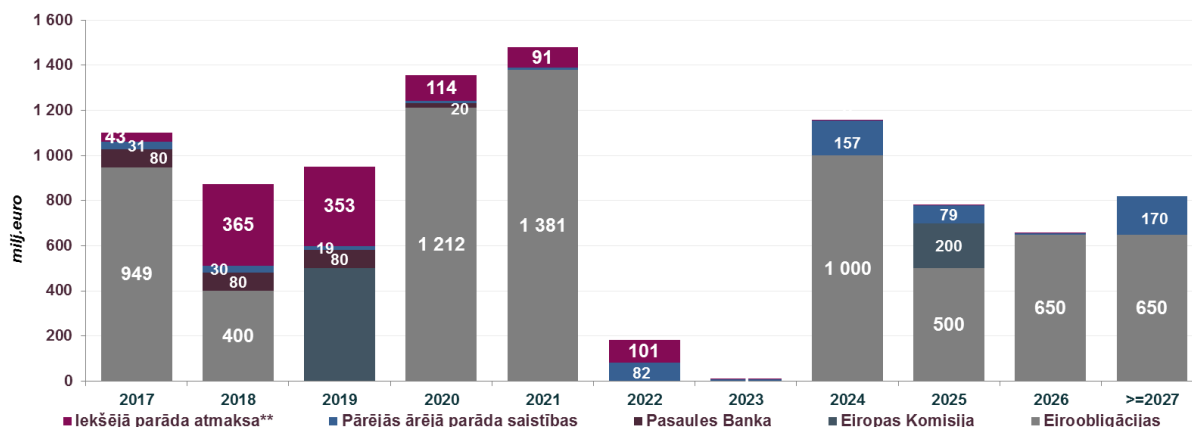
**Centrālās valdības aizņēmumu atmaksas grafiks
(līdz 2016.gada 31.decembrim uzņemtās saistības, nominālvērtībā, milj. euro)**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	>=2027	KOPĀ
Ārējā parāda atmaksa*	1 060	510	599	1 241	1 389	82	7	1 157	779	654	820	8 298
Eiropas obligācijas	949	400		1 212	1 381			1 000	500	650	650	6 742
Eiropas Komisija			500						200			700
Pasaules Banka	80	80	80	20								260
Pārējās ārējā parāda saistības	31	30	19	9	8	82	7	157	79	4	170	596
Iekšējā parāda atmaksa**	43	365	353	114	91	101	1	3	0	0		1 072
KOPĀ	1 102	875	952	1 356	1 480	183	8	1 160	779	654	820	9 370

* aprēķinā izmantoti 30.12.2016 Eiropas Centrālās bankas noteiktie valūtas kursi

** t.sk. ministriju un citu centrālo valsts iestāžu un/vai atvasināto publisko personu aizņēmumi ārpus Valsts kases

Nemot vērā līdz 2016.gada beigām uzņemtās valsts parāda saistības, saskaņā ar valsts parāda atmaksas grafiku 2017.-2019.gadā jāpārfinansē valsts parāda saistības ~2,9 mljrd. euro apmērā. Ievērojamu daļu no pārfinansējamā parāda apjoma veido eiroobligācijas un starptautiskā aizņēmuma programmas ietvaros no Pasaules Bankas un Eiropas Komisijas saņemtais finansējums.

* aprēķinā izmantoti 30.12.2016 Eiropas Centrālās bankas noteiktie valūtas kursi

** t.sk. ministriju un citu centrālo valsts iestāžu un/vai atvasināto publisko personu aizņēmumi ārpus Valsts kases

6.2.att. Centrālās valdības aizņēmumu atmaksas grafiks (līdz 2016.gada 31.decembrim uzņemtās saistības, nominālvērtībā, milj. euro)

Investoru uzticība Latvijas valsts kredīspējai nodrošina stabilu pamatu un pārliecību par uzņemto parāda saistību sekmīgu pārfinansēšanu turpmākajos gados.

6.2. Valsts parāda prognoze 2017.-2019.gadam

Finansēšanas nepieciešamības apjoms 2017.-2019.gadam tiek prognozēts, ņemot vērā valsts budžeta finansiālās bilances, finansējamo tīro aizdevumu, norēķinu kontu un citu līdzekļu plūsmas Valsts kases kontos prognozes, kā arī šajā periodā atmaksājamo valsts parāda saistību apjomu.

6.2.tabula

Finansēšanas nepieciešamības aprēķins 2017. – 2019.gadam, milj. euro

	milj. EUR	2017	2018	2019	KOPĀ
Valsts budžeta finansiālā bilance, finansējamie tīrie aizdevumi un citas plūsmas Valsts kases kontos		-469	-554	-510	-1 534
Valsts parāda atmaksa* (līdz 30.11.2016. uzņemtās parāda saistības):		-1 099	-878	-925	-2 903
faktiskā iekšējā parāda dzēšana		-43	-368	-327	-738
faktiskā ārējā parāda dzēšana		-1 056	-510	-599	-2 165
Finansēšanas nepieciešamība KOPĀ		-1 569	-1 432	-1 435	-4 436

Saskaņā ar vidējā termiņa aizņemšanās stratēģiju kopējās finansēšanas nepieciešamības segšanai 2017.-2019.gadā plānots veikt šādus pasākumus aizņemšanās jomā:

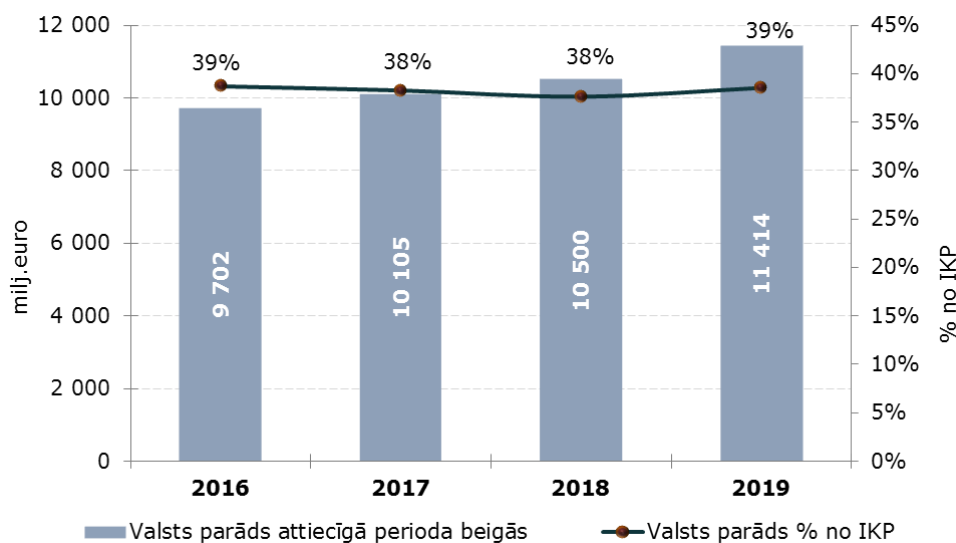
- nodrošināt savlaicīgu aizņemšanos starptautiskajos finanšu tirgos, galvenokārt organizējot regulāras publiskas valsts parāda vērtspapīru emisijas, lai saskaņā ar noteiktiem atmaksas grafikiem nodrošinātu uzņemto valsts parāda saistību pārfinansēšanu ar aizņēmumu likmju un termiņu ziņā labvēlīgiem nosacījumiem;
- nodrošināt valsts vērtspapīru investoru loka diversifikāciju un paplašināšanu, īstenojot regulāru, pastāvīgu dialogu un ilgtermiņa darbu ar investoru sabiedrību un

sadarbības partneriem, lai veicinātu dažādu pasaules reģionu investoru aktīvu dalību un konkurenci valsts ārējā aizņēmuma vērtspapīru sākotnējā izvietošanā;

- veicināt iekšējā finanšu tirgus attīstību un nodrošināt atbilstošas ieguldījumu iespējas (pastāvīgu un regulāru valsts vērtspapīru piedāvājumu) iekšējā finanšu tirgus dalībniekiem, lai pilnvērtīgāk izmantotu aizņemšanās iekšējā finanšu tirgū potenciālu un sekmētu iekšējā finanšu tirgus funkcionēšanu.

Ņemot vērā aizņemšanās stratēģiskos mērķus, lai nodrošinātu valsts parāda pārfinansēšanas riska novēršanu un valsts parāda vadības izdevumu optimizēšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, tuvākajos gados tieši ārējā aizņēmuma instrumenti veidos būtiskāko daļu no kopējā piesaistāmā finanšu resursu apjoma. Aizņēmumus starptautiskajos tirgos plānots balstīt uz publiskiem darījumiem globālajos finanšu tirgos, veicot etalona eiroobligāciju emisijas galvenokārt Eiropas finanšu tirgū, kā arī vērsties pie citu reģionu investoriem. Iekšējā finanšu tirgū arī turpmāk plānots uzturēt pieprasījumam atbilstošu vērtspapīru piedāvājumu, sekmējot valsts vērtspapīru tirgus aktivitāti primāro dīleru sistēmas ietvaros.

Veicot aizņemšanās pasākumus atbilstoši vidējā termiņa stratēģijai, kā arī turpinot īstenot ilgtermiņīgu fiskālo politiku, ir iespējams ar likmju un termiņu ziņā labvēlīgiem nosacījumiem pārfinansēt uzņemtās valsts parāda saistības, kā arī ilgtermiņā panākt valsts parāda stabilizēšanos ilgtermiņīgā līmenī.

6.3.att. Valsts parāda prognoze 2016.-2019.gadam (izņemot atvasinātos finanšu instrumentus)*

* aprēķinos izmantoti valsts budžeta pieprasījumu 2017.-2019.gadam sagatavošanai noteiktie ārvalstu valūtu maiņas kursi, 2016.gadam operatīvais novērtējums

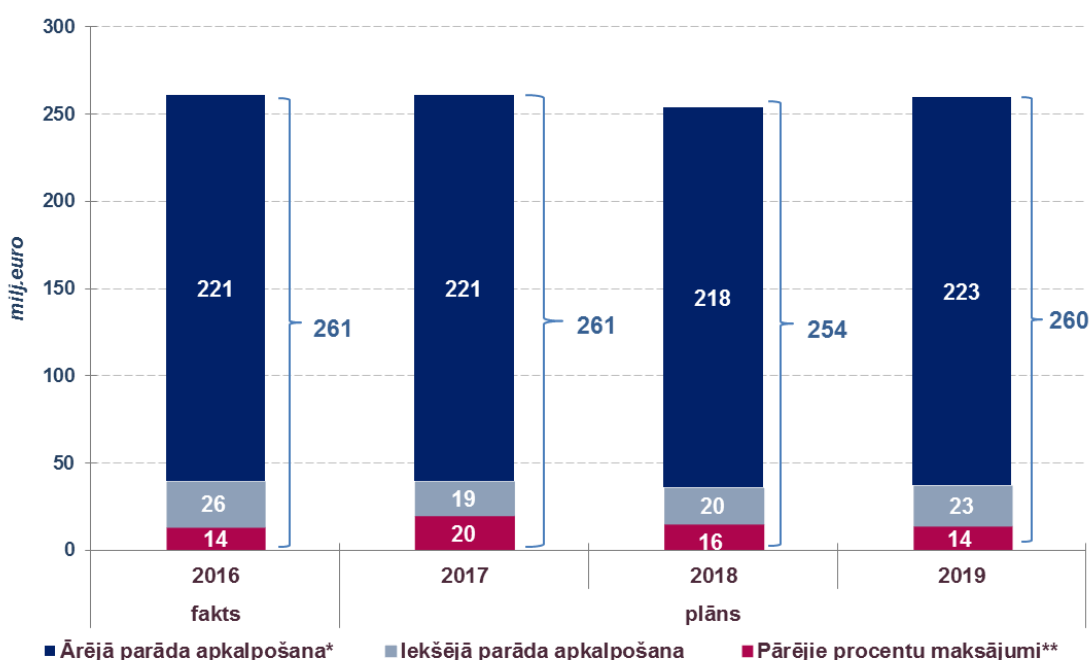
6.3. Valsts parāda procentu izdevumi 2017.-2019.gadā

Procentu maksājumi par valsts parāda saistībām tiek veikti no Finanšu ministrijas pamatbudžeta apakšprogrammas 31.02.00 „Valsts parāda vadība”. Apakšprogrammas ietvaros veicamo valsts parāda procentu izdevumu prognozi 2017.-2019.gadam galvenokārt ietekmē iepriekš uzņemto valsts parāda saistību apkalpošanas (procentu) izdevumi un procentu maksājumi par jauniem aizņēmumiem, kuri prognozēti nākamajos gados saskaņā ar vidēja termiņa aizņemšanās stratēģiju.

Iepriekšējos gados īstenotā aizņemšanās stratēģija, kā arī zemo procentu likmju periodā labvēlīgā brīdī gan starptautiskajos finanšu tirgos, gan iekšējā finanšu tirgū veiktie aizņēmumi, nākamajos gados veicinās valsts parāda procentu izdevumu stabilizēšanos optimālā līmenī.

2015.gada nogalē, lai kapitalizētu ieguvumus no unikālas situācijas finanšu tirgos, pastāvot Latvijas kredītriska uzskaites atšķirībām *euro* un ASV dolāros, veikta 2020.gadā un 2021.gadā dzēšamo ASV dolāros emitēto obligāciju daļēju pārfinansēšana ar jaunām līdzīga termiņa *euro* obligācijām. 2015.gada decembrī tika atpirktas 2011.gadā un 2012.gadā emitētās obligācijas 650 milj. ASV dolāru apjomā, vienlaicīgi pārtraucot attiecīgo ASV dolāru obligāciju valūtas riska vadībai noslēgtos atvasinātos finanšu instrumentus (valūtas mijmaiņas darījumus) un emitējot jaunas piecu gadu eiroobligācijas 550 milj. *euro* apmērā ar jaunu vēsturiski zemāko fiksēto procentu (kupona) likmi 0,5% gadā (ienesīgums 0,532%). Veiktais darījumu kopums tika starptautiski atzīmēts kā pirmais šāda veida valsts parāda pārfinansēšanas darījums Centrālajā un Austrumeiropā, kas kalpo kā etalons līdzīgu darījumu veikšanai arī citām valstīm. Veikto darījumu rezultātā nodrošināts valsts parāda apkalpošanas izdevumu samazinājums 2016.-2021.gadā aptuveni 85 milj. *euro* apmērā. Minēto darījumu rezultātā 2017.-2019.gadā nodrošinātais procentu izdevumu ietaupījums veido 51 milj. *euro*, t.sk. 2017.gadā 17 milj. *euro*, kas ir ņemts vērā, plānojot apakšprogrammas 31.02.00 „Valsts parāda vadība” izdevumus 2017.-2019.gadā.

2017.gadā valsts parāda procentu izdevumi plānoti 260,9 milj. *euro* apmērā, t.sk. būtiskāko daļu kopējā procentu izdevumu apjomā veido valsts ārējā parāda apkalpošanas izdevumi, kuri 2017.gadā plānoti 221,4 milj. *euro* apmērā.

* aprēķinos izmantoti valsts budžeta pieprasījumu 2017.-2019.gadam sagatavošanai noteiktie ārvalstu valūtu maiņas kursi

** t.sk. procentu maksājumi kredītiestādēm no procentu maksājumiem piesaistītā atvasināto finanšu instrumentu rezultāta, procentu maksājumi valsts budžeta iestādēm, pašvaldībām un pārējiem ieguldītājiem par līdzekļu izvietojumu noguldījumos Valsts kasē un līdzekļu atlikuma izmantošanu saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem

6.4.att. Valsts parāda procentu izdevumu prognoze 2016.-2019.gadam, milj. euro

6.4. Valsts galvojumu saistības

2017.gada budžetā paredzēti valsts galvojumi 41,8 milj. *euro* apmērā, tai skaitā studējošo kreditēšanai 10,8 milj. *euro* apmērā, studiju kreditēšanai 25,2 milj. *euro* apmērā un Ziemeļu Investīciju bankai finansēto Investīciju projektu un Vides investīciju projektu galvojumu palielināšanai 5,8 milj. *euro*.

Izvērtējot pašreizējo informāciju par aizņēmēju finansiālo stāvokli, līdzšinējo kredītvēsturi, nodrošinājuma likviditāti un apjomu, kā arī citu pieejamo informāciju, kā relatīvi riskantāki novērtēti galvojumi 4 aizņēmējiem. Paredzams, ka minētajiem aizņēmējiem galvoto aizņēmumu pamatsummas atlikums uz 2016.gada 31.decembri veidos ~2% no kopējā galvoto aizdevumu pamatsummas atlikuma. Līdz ar to pastāv varbūtība, ka relatīvi riskanto valsts galvoto aizdevumu saistības vai to daļa varētu netikt izpildītas noteiktajā termiņā. Valdības rīcības pieļaujamās robežas, lai segtu izdevumus, kas var rasties, pildot uz valsts budžetu attiecināmās valsts galvotā parāda saistības 2017.gadā, ir novērtētas 1,5 milj. *euro* apmērā.

Atbilstoši Ministru kabineta 2016.gada 18.augusta protokola Nr.41 3.§ nosacījumiem finanšu ministram uzdots, iekļaujot attiecīgu pilnvarojumu likumā „Par valsts budžetu 2017.gadam”, pārņemt valsts galvotās ārstniecības iestāžu saistības valsts parādā ne vairāk kā 170 021 374 *euro* apmērā atbilstoši faktiskajam valsts vārdā galvoto saistību atlikumam, kas atbilst ārstniecības iestāžu valsts galvotā aizdevuma projekta ietvaros izveidotās infrastruktūras izmantošanas veselības aprūpes pakalpojumu (sabiedrisko pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi) sniegšanai apjomam. Vienlaikus šī procesa īstenošanai ir paredzēta Veselības ministrijai apropriācija resursiem no dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem ieguldījumu veikšanai ārstniecības iestāžu pamatkapitālā valsts vārdā galvoto ārstniecības iestāžu saistību apmērā.

Ārstniecības iestāžu valsts galvoto saistību pārņemšanas rezultātā saistību pret kredītiestādēm turpmākā izpilde tiks nodrošināta valsts parāda vadības ietvaros, tādējādi novēršot iespējamo risku, ka ārstniecības iestādes nevarēs nodrošināt aizdevuma un procentu maksājumu atmaksu pilnā apmērā, jo valsts galvoto aizdevumu pamatsummu atmaksas uzsākšana būtiski ietekmēja ārstniecības iestāžu finansiālo situāciju.

6.5. Valsts budžeta aizdevumi un aizdevumu atmaksas

Valsts pamatbudžeta aizdevumi (izsniegtie aizdevumi un izsniegto aizdevumu saņemtā atmaksa) 2017.gadā plānoti 334,5 milj. *euro* apmērā. Valsts budžeta izsniegtie aizdevumi plānoti 437,4 milj. *euro* apjomā, tajā skaitā:

- 115,0 milj. *euro* valsts struktūrām;
- 206,0 milj. *euro* aizdevumiem pašvaldību struktūrām;
- 116,4 milj. *euro* aizdevumiem nefinanšu komersantiem, finanšu iestādēm un nerezidentiem.

Saskaņā ar noslēgtajos līgumos iekļautajiem aizdevumu atmaksas grafikiem no iepriekšējos gados izsniegtajiem kredītlīdzekļiem 2017.gadā valsts aizdevumu atmaksa plānota 102,9 milj. *euro* apmērā, tajā skaitā:

- no valsts struktūrām –19,0 milj. *euro*;
- no pašvaldību struktūrām – 78,0 milj. *euro*;

- no nefinanšu komersantiem – 5,9 milj. *euro*.

6.6. Valsts budžeta aizdevumu dzēšana

Katru gadu gadskārtējā likumā par valsts budžetu tiek noteikts attiecīgajā gadā pieļaujamais likvidēto uzņēmumu (uzņēmēj sabiedrību) vai komercsabiedrību norakstāmo parādsaistību apjoms, kuru aizdevuma ņēmējs palicis parādā valstij un kuru piedziņa vairs nav iespējama. Šajā gadījumā likvidēto uzņēmumu (uzņēmēj sabiedrību) parādsaistību norakstīšana tiek veikta saskaņā ar Ministru kabineta 2003.gada 15.jūlija noteikumiem Nr.389 "Kārtībā, kādā finanšu ministrs dzēš valsts aizdevumus" (turpmāk – MK noteikumi).

Pamatojoties uz Ministru kabineta 1994.gada 22.marta protokollēmuma Nr.16 1§ "Par Latvijas Universālās bankas un Latvijas Krājbankas rehabilitācijas programmām" un 1994.gada 12.maija līgumiem "Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma ilgtermiņa parādzīmju izlaišanas un izvietošanas līgums", kas noslēgti starp Latvijas Republiku, VAS "Latvijas Krājbanka", VAS "Latvijas Universālā banka" (tagad AS "SEB banka"), tika emitētas valsts iekšējā aizņēmuma ilgtermiņa parādzīmes, kuras aizstāja VAS "Latvijas Krājbanka" un VAS "Latvijas Universālā banka" izsniegtos kredītus, kas tika atzīti par sliktiem, nododot tos Latvijas Republikai, kuri attiecīgi tika uzskaitīti valsts bilancē kā pārņemtie aizdevumi (valsts aizdevumi). Vienlaikus 1994.gada 12.maijā un 1994.gada 15.aprīlī starp Finanšu ministriju, VAS "Latvijas Krājbanka" un VAS "Latvijas Universālā banka" tika noslēgti pilnvarojuma līgumi, saskaņā ar kuriem Finanšu ministrija pilnvaroja VAS "Latvijas Krājbanka" un VAS "Latvijas Universālā banka" (turpmāk – kredītiestādes) veikt kredītu, kuri saskaņā ar šo līgumu 1.pielikumu tika atzīti par sliktajiem kredītiem, piedziņu.

Šobrīd spēkā esošo MK noteikumu 3.punkts nosaka, ka, lai dzēstu valsts aizdevumu, Valsts kasei ir jāiesniedz Finanšu ministrijā vairāki dokumenti, tai skaitā arī Uzņēmumu reģistra (komercreģistra) izziņa par uzņēmuma izslēgšanu no Uzņēmumu reģistra (komercreģistra) un informācija par darbībām, kas veiktas likvidētā uzņēmuma parādsaistību piedziņas procesā.

Saskaņā ar Valsts kases uzskaites datiem ir 12 subjektu, kuriem nav Uzņēmumu reģistra reģistrācijas numura, tādi kā kristīgās misijas, karaspēka daļas un subjekti, kuri ir likvidēti, bet kredītlietas materiālus kredītiestādes atbilstoši to iekšējiem noteikumiem ir iznīcinājušas. Minēto subjektu saistību kopējā summa sasniedz 3 313 221,00 EUR, no tiem:

- subjekti, kuriem nav reģistrācijas numuru – Kristiešu misija "Immanuēls", SIA "Freund", PSRS karaspēka daļa Nr.93578, daudznozaru kooperatīvs "Vasara" par kopējo summu 109 114,34 *euro*;

- subjekti, kuri ir likvidēti, bet juridiskais statuss ir kooperatīvi – Valdemārpils pagasta kokapstrādes kooperatīvā sabiedrība "Ozols", piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība "Okte" par kopējo summu 154 060,86 *euro*;

- subjekti, kuri ir likvidēti, bet kuriem kredītlietas materiālus kredītiestādes atbilstoši to iekšējiem noteikumiem ir iznīcinājušas – Daugavpils pilsētas SIA "Latinkom", Daugavpils pilsētas SIA "Orion", AS "Inverta Holdings", SIA firma "Saka", SIA "Liplat" un SIA "Galor" par kopējo summu 3 050 045,74 EUR.

2017.gadā norakstāmo parādsaistību kopapjoms plānots 3 478 259,00 *euro* apmērā.